

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΖΗΤΗΜΑ Α

A.1.1 Λάθος

A.1.2 Λάθος

A.1.3 Λάθος

A.1.4 Λάθος

A.1.5 Σωστό

- A.2**
- α. ανεργία ανεπαρκούς ζήτησης
 - β. εποχιακή ανεργία
 - γ. διαρθρωτική ανεργία
 - δ. ανεργία τριβής

ΖΗΤΗΜΑ Β

B.1 Πληθωρισμός ζήτησης

Κατά την άποψη αυτή ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα υπερβάλλουσας ζήτησης. Όπως αναφέραμε προηγουμένως, καθώς η οικονομία πλησιάζει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, αρχίζουν να δημιουργούνται στενότητες στην αγορά ορισμένων παραγωγικών συντελεστών, με συνέπεια την αύξηση της τιμής τους. Η αύξηση της τιμής των παραγωγικών συντελεστών προκαλεί αύξηση του κόστους παραγωγής και, επομένως, αύξηση της τιμής των προϊόντων. Όταν η οικονομία φτάσει στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, παραπέρα αύξηση της συνολικής ζήτησης είναι εξ ορισμού πληθωριστική, εφόσον δεν αυξάνεται η παραγωγή.

Πληθωρισμός κόστους

Η άποψη ότι ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα υπερβάλλουσας ζήτησης δεν εξηγεί γιατί υπάρχει πληθωρισμός και σε περιόδους χαμηλής σχετικά ζήτησης, δηλαδή σε περιόδους ανεργίας και μείωσης του εισοδήματος. Ο πληθωρισμός κόστους τονίζει το ρόλο των εργατικών σωματείων και τη δύναμη των ολιγοπωλίων. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, τα εργατικά σωματεία ή, ορισμένα απ' αυτά έχουν αρκετή δύναμη, ώστε να μπορούν να πετυχαίνουν αυξήσεις των μισθών και ημερομισθίων, ακόμα και όταν υπάρχει ανεργία. Από τη μεριά τους τα μεγάλα μονοπώλια και ολιγοπώλια έχουν αρκετή δύναμη στην αγορά, ώστε να μεταβιβάζουν τις αυξήσεις του κόστους, που προκαλούνται από την αύξηση των εργατικών μισθών, στους αγοραστές αυξάνοντας την τιμή του προϊόντος. Πολλά, όμως, από τα προϊόντα αυτά αποτελούν πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων αγαθών, που σημαίνει αύξηση του κόστους και της τιμής τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο η αρχική αύξηση του κόστους σε ορισμένους κλάδους διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία, με αποτέλεσμα, την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών.

Είναι φανερό ότι η παραπάνω διαδικασία μπορεί να ξεκινήσει τόσο από τα εργατικά σωματεία (αύξηση μισθών) όσο και από τις επιχειρήσεις (αύξηση κερδών). Στον πληθωρισμό κόστους ανήκει φυσικά και η περίπτωση που η αύξηση του κόστους προέρχεται από την αύξηση της τιμής ορισμένων βασικών πρώτων υλών και ενέργειας, κυρίως της τιμής του πετρελαίου. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου που πέτυχαν κατά το 1973 και 1979 οι χώρες του ΟΠΕΚ (OPEC) είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα πληθωρισμού κόστους.

B.2 Οι οικονομολόγοι ανέπτυξαν διάφορες θεωρίες στην προσπάθεια τους να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν το φαινόμενο των οικονομικών διακυμάνσεων. Άλλες θεωρίες εντοπίζουν τη γενεσιουργό αιτία σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως οι εφευρέσεις με τεχνολογικές και οικονομικές εφαρμογές ή οι πόλεμοι και άλλα πολιτικά και τυχαία συμβάντα. Ορισμένες θεωρίες τονίζουν παράγοντες που προέρχονται μέσα από το ίδιο το οικονομικό σύστημα. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι θεωρίες που θεωρούν τον κύκλο καθαρά νομισματικό φαινόμενο, δηλαδή αποτέλεσμα της κακής διαχείρισης της προσφοράς χρήματος από τις νομισματικές αρχές, όπως επίσης και οι θεωρίες της υποκατανάλωσης ή υπερεπένδυσης. Δε θα εξετάσουμε περισσότερο τις θεωρίες ερμηνείας των επιχειρηματικών κύκλων, γιατί η συστηματική ανάπτυξή τους ξεφεύγει από τα όρια αυτού του βιβλίου. Μπορούμε όμως να αναφέρουμε ότι το κλειδί για την κατανόηση των οικονομικών κύκλων είναι η εξέλιξη του ποσοστού του κέρδους, από το οποίο εξαρτάται η επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων.

ΖΗΤΗΜΑ Γ

Γ.1

Έτη	Ονομαστικό εισόδημα	Πραγματικό εισόδημα	Δ.Τ.(%)
2005	26.000	32.500	80
2006	35.000	35.000	100
2007	36.750	35.000	105
2008	40.425	30.800	131,25
2009	48.510	26.400	183,75
2010	67.914	30.800	220,5

Γ.2 Ούτε ωφελήθηκε ούτε ζημιώθηκε. Η αιτία είναι ότι το ονομαστικό του εισόδημα αυξήθηκε σε ποσοστό ίσο με το ρυθμό πληθωρισμού:

$$\Gamma.3 \text{ Ρυθμός πληθωρισμού}_{2006} = \frac{100 - 80}{80} \cdot 100 = 25\%$$

$$\text{Ρυθμός πληθωρισμού}_{2007} = \frac{105 - 100}{100} \cdot 100 = 5\%$$

Ο ρυθμός πληθωρισμού μειώθηκε. Οι τιμές των αγαθών αυξήθηκαν με μικρότερο ρυθμό.

$$\Gamma.4 \frac{\text{Ονομαστικό εισόδημα}}{65} \cdot 100 = 45.000 \Leftrightarrow \text{Ονομαστικό εισόδημα} = \mathbf{29.250 \text{ ευρώ}}$$

$$\Gamma.5 \frac{67.914}{\Delta.Τ.(%) } \cdot 100 = 33.957 \Leftrightarrow \Delta.Τ.(%) = \mathbf{200} \quad (26400 + 7557 = 33957)$$

ΖΗΤΗΜΑ Δ

$$\Delta.1 \text{ για το έτος 2010 : } \text{εργατικό δυναμικό} = \frac{80}{100} \cdot 10.000 = 8.000$$

$$\text{ποσοστό ανεργίας} = \frac{1.000}{8.000} \cdot 100 = 12,5\%$$

$$\text{μη οικονομικά ενεργός} = 10.000 - 8.000 = 2.000$$

$$\text{για το έτος 2011 : } \text{πληθυσμός} = 10.000 + \frac{20}{100} \cdot 10.000 = 12.000$$

$$\text{εργατικό δυναμικό} = 12.000 - 2.000 = 10.000$$

$$\text{άνεργοι} = \frac{15}{100} \cdot 10.000 = 1.500$$

$$\text{για το έτος 2012 : } \text{εργατικό δυναμικό} = \frac{2.500}{20} \cdot 100 = 12.500$$

$$\text{πληθυσμός} = 12.500 + 1.500 = 14.000$$

Έτη	Πληθυσμός	Εργατικό Δυναμικό	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας	Μη Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός
2010	10.000	8.000	1.000	12,5%	2.000
2011	12.000	10.000	1.500	15%	2.000
2012	14.000	12.500	2.500	20%	1.500

Δ.2 Συνέπειες της ανεργίας

Η ανεργία έχει τρεις βασικές οικονομικές συνέπειες. Πρώτον: Αποτελεί απώλεια παραγωγικών δυνάμεων, δηλαδή της εργασίας των ανέργων, η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγική διαδικασία. Δεύτερον: Σημαίνει απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένεια του. Τρίτον: Επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, λόγω της παροχής των επιδομάτων ανεργίας προς τους ανέργους.

Φυσικά οι συνέπειες της ανεργίας είναι ευρύτερες, γιατί η κατάσταση της ανεργίας μπορεί να είναι εξαιρετικά επώδυνη για τον άνεργο και την οικογένεια του αφού, εκτός από την έλλειψη εισοδήματος, μειώνει την κοινωνική του θέση, δημιουργεί προβλήματα αυτοσεβασμού, οικογενειακών τριβών, κ.τ.λ. Με άλλα λόγια, πέρα από τις οικονομικές συνέπειες, η ανεργία δημιουργεί σοβαρά κοινωνικά προβλήματα.

Καταπολέμηση της ανεργίας

Η καταπολέμηση, δηλαδή η εξαφάνιση ή η μείωση, της ανεργίας είναι εξαιρετικά δύσκολη. Αυτό φαίνεται και από την εμπειρική παρατήρηση. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία δέκα χρόνια το ποσοστό ανεργίας υπερβαίνει το 10%. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, το ποσοστό ανεργίας τα τελευταία πέντε χρόνια είναι γύρω στο 10%.

Τα μέτρα που παίρνουν οι διάφορες κυβερνήσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας είναι δύο γενικών κατηγοριών, δηλαδή μέτρα αύξησης της συνολικής ζήτησης και μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού. Τα μέτρα αύξησης της συνολικής ζήτησης είναι δημοσιονομικά και νομισματικά. Τα δημοσιονομικά μέτρα περιλαμβάνουν κυρίως αύξηση των κρατικών δαπανών για δημόσια έργα και προώθηση μεγάλων επενδυτικών έργων. Σκοπός αυτών των μέτρων είναι η άμεση αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων. Τα νομισματικά μέτρα αποβλέπουν στη μείωση του επιτοκίου, με σκοπό την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων, της παραγωγής και, συνεπώς, της απασχόλησης. Τα δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα αποβλέπουν στην αύξηση της συνολικής ζήτησης και, συνεπώς, στη μείωση της ανεργίας που οφείλεται σ' ανεπάρκεια της ζήτησης, δηλ. της κενυσιανής ανεργίας.

Τα μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευσης έχουν σκοπό να διευκολύνουν τους ανέργους στην απόκτηση επαγγελματικών γνώσεων και ειδικεύσεων, οι οποίες είναι απαραίτητες ή χρήσιμες, προκειμένου να απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας. Είναι φανερό ότι τα μέτρα αυτά έχουν στόχο τη μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας.